

GAZDATISZTEK LAPJA

A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
MEZŐGAZDASÁGGAL ÉS ERDÉSZETTEL FOGLALKOZÓK NYUGDIJINTÉZETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ára: Egész évre 3 forint	Szerkeszti: JESZENSZKY PÁL, AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA, A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ÉS NYUGDIJINTÉZETÉNEK ÜGYZEVEZŐJE.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-út, „Köztelek“.
---	--	--

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének és a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézetének tagjai ingyen kapják.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagdíja egész évre 5 frt, gazdasági segédtisztéknek 2 frt 50 kr.

Az egyesület választmányi ülése.

A „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete“ f. hó 20-án választmányi ülést tartott a „Köztelek“-en.

Jelen voltak: *Bujanovics* Sándor elnökle a alatt: *Nick* Ede alelnök, *Fromm* Antal, *Geszler* Vilmos, *Domoszlai* József, *Kodolányi* Antal, *Landesz* József, *Rubinek* Gyula, *Takács* Emil, dr. *Szadovszky* József, *Kiss* Lajos és *Jeszenszky* Pál mint előadó. Tavoimaradásukat kimentették: *Máday* Izidor alelnök és *Rovara* Frigyes választmányi tag.

Bujanovics Sándor elnök: a napirend előtt bejelenti, hogy a „Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület“-nek február hó 14-én Pozsonyban tartott jubiláris közgyűlésén s ezen egyesület elnökének gr. *Pálffy* Istvánnak ugyanezen alkalommal tartott 30 éves jubileumán, valamint a „Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület“ által a „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete“ javára rendezett agrárbálon az egyesület képviselőiben szóló és *Jeszenszky* Pál ügyvezető voltak jelen. Szóló örömmel tapasztalta az ezen alkalomból egybegyűlt nagyszámú gazdaközönségnek a „Gazdatisztek Egyesülete“ iránt tanúsított meleg érdeklődését, amely abban is örvedetesen nyilatkozott meg, hogy az ezen alkalommal tartott és igen szépen sikerült táncvizsgálatom jóvedelmét a rendező-bizottság a „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületé“-nek ajánlotta fel.

Indítványozza, hogy ezen meleg érdeklődésért a „Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület“-nek jegyzőkönyvileg mondjon köszönetet a „Gazdatisztek Egyesülete“ s ezt az említett gazdasági egyesülettel, illetve annak elnökségével közölje. Indítványozza egyúttal, hogy *Bartal* Aurélnak, valamint *Rovara* Frigyes egyesületi választmányi tagnak, kik az egyesület javára rendezett táncmulatság sikere érdekében buzgó tevékenységet fejtettek ki, a választmány köszönetét nyilvánítsa.

A választmány ezen bejelentést örvedetes tudomásul véve, elnök indítványait általános helyesléssel elfogadja.

Elnök előterjesztést tesz továbbá arra vonatkozólag, hogy miután a földmivélsügyi miniszter kezdeményezésére már életbeléptetett „Országos Gazdasági Munkás és Cselédségélypénztár“, amely a leghumánusabb czélokot van hivatva szolgálni, egyrészt tehát tekintettel erre, másrészt pedig figyelembevétel a földmivélsügyi miniszternek az egyesület iránt minden alkalommal nyilvánuló kiváló jóakarátát, szóló javasolja, hogy az egyesület egy alapítványi üzlet rész jegyzésével belépjen az „Országos gazdasági munkás és cselédségélypénztár“ alapító tagjainak sorába.

A választmány egyhangulag magáévá teszi elnök javaslatát.

Ezekután elnök sürgős elfoglaltságára hivatkozva, az elnöki széket *Nick* Ede alelnöknek adja át, aki a jegyzőkönyv hitele-

sítésére *Kodolányi* Antal és *Landesz* József választmányi tagokat kéri fel.

Ügyvezető beterjeszti a belépésre jelentkezett új tagok alábbi névsorát:

Árvay Lajos gt. Kassa, Beer Vilmos fötisztartó N. Bodok, Fritze Bódog erdész, Glósz Vilmos u. pénztárnok N. Bodok, Kiss Pál u. ispan Nagy-Kata, Rónay Pál tisztartó F. Kelecsény, Szimonek Károly tisztartó Nagy-Bodok, Szaiff Kálmán gt. Batarecs, dukai Takács Zoltán gt. Legénd, Thanhoffer Ferencz főintéző Hernád-Nemeti, Vargha Sándor gt. Kis Kapos.

A választmány a belépésre jelentkezetteket a tagok sorába fölveszi.

Kilépését bejelentette: Moravetz Károly. Tudomásul szolgál.

Ügyvezető ezzel kapcsolatosan javasolja, hogy 63 ismeretlen tartózkodású tag, összesen 3716 korona hátralékkal feltételeesen töröltessék; oly módon azonban, hogy ezen tagok a tagsági törzskönyvben továbbra is nyilvántartassanak s ellenük a tagdíjak behajtása érdekében — ha tartózkodási helyük ki fog puhatoltni, az eljárás megindíttassék. A választmány ügyvezető ezen javaslatát elfogadja és a föltételes törölést elrendeli.

Ügyvezető ezután előterjeszti a számvizsgáló-bizottságnak az 1900-ik évi zárszámadás és vagyonkimutatásról szóló jelentését, amely szerint az egyesület bevétele a múlt évben: 14.384 korona 49 fillért tett ki, kiadása pedig: 9551 korona 92 fillér volt, vagyis az évi mérleg 4832 korona 57 fillér felesleggel zárult mihez hozzászámítandó még az alapvagon kamataiból származó jóvedelem, ugy, hogy az ez évi megtakarítás közel 7000 koronára rug.

A választmány a jelentést örvedetes tudomásul veszi és elhatározza, hogy az egyesület pénztárát kezelő „OMGE“ pénztárosának, valamint a számvizsgáló-bizottságnak a felmentvény megadását fogja a közgyűlésnek proponálni.

Ezzel kapcsolatosan ügyvezető beterjeszti a nyugdíjintézetnek és az egyesületnek 1901-ik évi költségelirányzatát, amely szerint a bevétel 11,184 korona 07 fillér, a kiadás 11,090 koronával irányoztatik elő, amelyet a választmány jóváhagy és a közgyűlés elé terjeszteni rendel.

A folyó évi január havi pénztári forgalom az ügyvezető jelentése szerint 5176 kor. 16 fillér, a kiadás ugyanezen ideig 2322 kor. 57 fillért tesz ki, vagyis a készpénz maradvány január hó 31-én 2853 korona 50 fillér.

A választmány özvegy *Mikitta* Józsefné részére 50 korona segélyt utalványoz.

Ügyvezető ezután előterjesztést tesz, hogy a múlt választmányi ülés gazdatiszti körök szervezését határozván el, megbízta ügyvezetőt, hogy ezen gazdatiszti körök alapszabálytervezetét elkészítse és azt a választmánynak bemutassa. Szóló a tervezetet, melyet lapunk más helyén közlünk, előterjeszti a választmánynak. *Fromm* Antal indítványára azonban, mielőtt a választmány az alapszabálytervezet

megvitatásába belekezdene, elhatározza, hogy a tervezetet az összes választmányi tagoknak megküldi azzal, hogy vonatkozó véleményeiket és észrevételeiket folyó évi márczius hó 10-ig az egyesület ügyvezetőségének küldjék be, amelyeknek figyelembevételével fogja a választmány legközelebbi ülésében az alapszabálytervezetet megvitatni.

Ügyvezető bejelenti, hogy a „Tolnavármegyei Gazdasági Egyesület“ a múlt évhez hasonlóan értekezletre hívta össze a megyebeli gazdatiszteket, a nyugdíjintézetbe való belépésre vonatkozó kérdések tárgyalása céljából. Ez az értekezlet f. hó 10-én Szegzárdon tartott meg, amelyre egyesületünk is meghívatott, de a meghívó csak egy nappal az értekezlet megtartása előtt ér. be; minélfogva szóló nem intézkedhetett az egyesület képviseléséről másként, mint oly módon, hogy az egyesületnek 5 tolnamegyei bizalmi férfit felkerlte, hogy amennyiben az értekezleten résztvesznek, az egyesületet képviselni sziveskedjenek. Tudomásul szolgál.

Ügyvezető előterjeszti továbbá, hogy a gr. *Dessowffy* féle 2000 koronás alapítvány és kamatainak lefizetése iránt az elnökség az örökösök ügyészéhez felszólító levelet intézett, melyet azonban az illető felbontatlanul küldött vissza. Indítványozza ennélfogva, hogy az alapítvány mielőbb leendő befizetése érdekében a szükséges lépések megtételére az elnökség hívassék fel, mely indítványt a választmány rövid eszmecsere után elfogadta.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti és megnyitja a „Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézete“ igazgatóságának ülését.

A gazdatisztek választmányi ülése, melyen ügyvezető igazgató bejelentette, hogy a nyugdíjintézetnek jelenleg 131 tagja van 166,200 K. biztosított nyugdíj. Ujjonnan beléptek *Naszlady* István, *Elekes* Árpád és *Toppler* István gazdatisztek. Ezután megállapította az igazgatóság az 1900. év mérlegét, mely szerint a bevételek 231,129 K. 11 fillér a kiadások 320,898 K. 65 fillért tettek. A maradvány, mely az alapvagonhoz csatolandó 10,330 K. 46 fill. A nyugdíjintézet összes vagyona 283 512 K. 46 fillért tesz, s a múlt évhez képest 40,090 K. 93 fillérrel szaporodott. A folyó ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Gazdatiszti körök alapszabálytervezete.

Ha az egyes ember eredményeket akar elérni, erre elsősorban kitartásra és lankadatlan szorgalomra van szüksége, ha pedig társadalmi intézmények tűznek maguk elé komoly és nem könnyen elérhető föladatokat, ugy a kitartáson kívül az erők tömörítésére is szükség van.

Ennek szükségességét nyilvánulni látjuk minden téren s hogy egy közeles példát mondjak, igen szembeötlően a gazdasági egye-

sületek szövetkezése által elért eredményekben. Voltak eddig is gazdasági egyesületek elég szép számmal az országban, számbavehető eredményeket azonban a legutóbbi időkig alig tudtak fölmutatni. Most azonban, hogy létesült a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége”, aránylag rövid idő alatt jelentékeny eredményeket sikerült az erők egyesítése révén elérni és alaposak a remények, hogy a jövőben még az eddigieknél is nagyobb eredményeket fog a gazdatársadalom kellő szervezkedése által kivívni.

A gazdatiszteknek mindeztideig csupán egy egyesületük volt, amely immár több mint két évtized óta egymaga küzd a magyar gazdatiszti kar érdekeiért. Ez az egyesület szintén nem hivatkozhatik mindeztideig nagy eredményekre, mert bár a kitartó szorgalom és buzgalom nem hiányzott az egyesület vezetőiben, de hiányzott az érdeklődés a gazdatisztek részéről saját ügyük iránt, vagyis hiányzott az erők tömörítése és egyesítésére irányuló hajlandóság.

Az erők tömörítésére van tehát szükség s erre a nehéz feladatra vállalkozott újabban a „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete”. Tekintve a gazdatisztek helyzetét s az ország minden részében való szétszórtságukat, e tervnek realizálása csakis oly módon válik lehetővé, ha a gazdatisztek szűkebb körzetben fognak szervezkedni és tömörülni egy szűkebb működési körzetre kiterjedő gazdatiszti körben. E gazdatiszti körök létesítése válik tehát szükségessé, amelyek iránt az ország több vidékén már meg van a kellő érdeklődés s a melyek valamennyien szoros összeköttetésben állnának a központban székelő országos egyesülettel.

Erre való tekintettel a „Gazdatisztek Országos Egyesülete” elhatározta, hogy ily gazdatiszti körök szervezésére az akciózt megindítja s hogy a létesítendő gazdatiszti körök lehetőleg egy irányban s egy alapon működjenek, az egyesület részükre alapszabálytervezetet készítette, melyet az alábbiakban egész terjedelemben közlünk.

1. A gazdatiszti kör czime és székhelye.

A gazdatiszti kör czime:
vidéki gazdatiszti kör; székhelye

2. A gazdatiszti kör célja.

Az illető vidék gazdatiszti kara érdekeinek képviselete, társadalmi és anyagi helyzetének javítása, a testületi szellem fejlesztése.

E cél elérésére:

a) Állandó összeköttetésben áll a Budapesten székelő „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete”-vel s attól szükség esetén tanácsot és fölvilágosításokat kér; körzetében hivatalos képviselője a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének”.

b) A körzetében működő gazdatiszteket igyekszik a nyugdíj-biztosítás eszméjének megnyerni s őket a mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézetébe való belépésre bírni s ez intézetet anyagilag is támogatni.

c) A körzetében működő gazdatisztek társas érintkezését rendszeres összejövetelek útján fentartja.

3. A gazdatiszti kör tagjai.

a) A gazdatiszti kör tagja lehet minden fedhetlen életű gazdatiszt, birtokos és bérlő, kit két tag felvételre ajánl.

b) A gazdatiszti kör tagjai évenként 1 korona tagdíjat fizetnek. A tagdíj minden év márczius hó 31-ig a gazdatiszti kör elnökénél lefizetendő.

c) A tagság megszűnik a tag halálával, a tagnak a gazdatiszti kör működési körzetéből való eltávolozásával, vagy ha a közgyűlés az illetőt a tagok sorából valamely erkölcsi kifogás alá eső tett miatt kizárja.

4. A gazdatiszti kör szervezete.

A gazdatiszti kör ügyeit vezeti:

- a) a közgyűlés,
- b) a tisztikar.

A közgyűlést minden év utolsó negyedében az elnök hívja össze. Az ez alkalomból kibocsájtandó és a közgyűlés tárgyainak megjelölését, ennek helyét és időpontját magában foglaló meghívó, a kör tagjainak a közgyűlés napját megelőzőleg 14 nappal megküldendő.

A közgyűlésen minden tag felszólalási joggal bír és egy szavazatot gyakorol. A határozatok szótöbbséggel hozatnak, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

A gazdatiszti kör elnökének akadályoztatása esetén a közgyűlés arra az ülésre a jelenlevők közül elnököt választ.

A közgyűlés feladata megválasztani az elnököt, ügyvezetőt és a számvizsgáló bizottságot; jóváhagyni az évi jelentést, számadásokat; megállapítani a költségelőirányzatot s határozni az ügyvezetés, vagy bármely tag által tett javaslatok felett.

A közgyűlésről jegyzőkönyv vezetendő, melynek masolata a „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete”-nek megküldendő.

A közgyűlés határozatképes, ha az elnökön kívül 8 tag jelen van.

6. Tisztikar.

A gazdatiszti kör tisztikara áll: egy elnökből, egy ügyvezetőből és két számvizsgáló-bizottsági tagból.

a) Az elnök elnököl a közgyűlésen, vezeti a gazdatiszti kör működését, fentartja a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete”-vel az állandó érintkezést, képviseli a gazdatiszti kört a hatóságokkal szemben, aláírja a közgyűlések jegyzőkönyveit, vezeti a gazdatiszti kör számadásait, kezeli pénzeit s vagyonát.

b) Az ügyvezető vezeti a közgyűlést és egyéb ülések jegyzőkönyveit, ellátja mindazon teendőket, melyekkel a közgyűlés, illetve az elnök által megbíztatik.

c) A számvizsgáló-bizottság feladata a gazdatiszti kör pénzügyi ellenőrzése, az elnök által vezetett számadásokat átvizsgálja s erről a közgyűlés elé jelentést beterjeszteni.

Az elnök, ügyvezető és számvizsgáló bizottsági tagoknak állása tiszteletbeli.

7. A gazdatiszti kör felosztása.

A gazdatiszti kör vagyona a kör felosztása esetén a „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete”-nek alapvagyonához csatoltatik.

E tervezetet a gazdatisztek egyesülete választmánya megküldötte véleményezés és hozzászólás céljából az összes választmányi tagoknak, de kívánatosnak tartja, hogy maguk a gazdatisztek is hozzászóljanak és a helyi viszonyoknak megfelelő módosításokat ajánljanak. Felkérjük ennél fogva mindazokat, akik az ügy iránt érdeklődnek, hogy az alapszabálytervezetre vonatkozó észrevételeiket az egyesület ügyvezetésével f. évi márczius hó 10-ig levelben közöljék.

Hogy az érdeklődés a gazdatiszti körök létesítése iránt tényleg megvan, bizonyítja az alábbi cikk, mely szintén a gazdatiszti körök létesítésének eszméjével foglalkozik.

Gazdatiszti körök alakítása.

E lapok folyó évi első számában cikk jelent meg a „Gazdatisztek nyugdíjgyűje” cím alatt, mely minden magyar gazdatiszt figyelmét kell, hogy lekösse, mert hiszen abban a mi ügyeinkről van szó és pedig olyan tárgyilagosan, olyan nyíltan és olyan bátorítón, hogy mindnyájan köszönettel tartozhatunk a cikkírónak azért, hogy nyugdíjgyűjünk hely-

zetét és annak jövőjét oly szépen kitaríta előttünk.

Mintha új idők kezdenének derengeni a magyar gazdatiszti karra. A földmivelési miniszter a törvényhozás elé vitte ügyünk rendezését, az országgyűlés törvényt alkotott rólunk, mely bár nem elégíti ki igényeinket, mindazonáltal nagy haladást jelent a miúthoz képest. A törvény legközelebb életbe is lép s epen mert keveset nyújt, áll be annak szükségessége, hogy önmagunknak is mozognunk kell, hogy a törvény intencziói érvényesülhessenek, hogy annak szelleme a közéletbe is át legyen vihető.

És itt jó lesz egy kicsit a multba is tekintenünk. Tegyük szívünkre kezünket és mondjunk mea culpát, mert bizony igen sokat vétkeztünk önmagunk ellen a multban és amit most elértünk, azt már régen elérhettük volna, ha jobb barátjai tudtunk volna önmagunknak lenni, ha többet törődünk volna a saját sorsunkkal.

Van nekünk már régóta egy igen szép egyesületünk, az Országos Gazdatiszti Egyesület; idők multán alakult meg annak kebelében a Gazdatiszti Nyugdíjintézet, ámde kik voltak, akik nem siettek azt felkarolni; kik voltak, akik nem igyekeztek annak áldásait igénybe venni; kik voltak, akik nem istápolták azt eléggé, akik nem működtek közre annak felvirágzásán, akik nem terjesztették annak eszméit, hogy nagyra, hatalmasra, megdönthetetlenre nőtt volna az fel? Maguk a gazdatisztek; a gazdatiszti osztály volt az, mely a mai napnak bőségében, a holnapi nap szükségét nem látva, mondhatni teljes közömbösséggel nézte ezen kitűnő egyesület működését és nem vette ki belőle azt a működési részt, amely reá sanyaru viszonyainál fogva okvetlenül háramlott.

Most ismét új akcióra készül az egyesület, számítva a gazdatisztikar eddigénél nagyobb érdeklődésére, amiben csalódnai most már talán nem fog.

Az Országos Gazdatiszti Egyesület januári választmányi gyűlésén lett ugyanis tárgyalva az az akció, amelyet a gazdatiszti törvény életbeléptetése után a gazdatiszti nyugdíjgyűj tárgyában meg kellene indítani s ott is arra a konkluzióra jutottunk, hogy ezen ügy propagálására a vidéken *gazdatiszti körök* kellene alkotni, olyan szabályok mellett, hogy ezek a körök a központi gazdatiszti egyesülettel állandó összeköttetésben állnának, sőt azok működése is a központi egyület működéséhez simúlva, de legfőbb hivatásuk az volna, hogy az egyes vidékek gazdatiszteit tömörítsék, együtt tartanák s közös érdekeik iránti érdeklődést fejlesztenék s főleg, hogy őket a nyugdíjgyűjesület intenczióival megörmertetné s az abba való belépésre ösztönöznék.

Sőt az egyesület választmánya tovább ment és kimondta azt is, hogy ezen körök egyforma létesíthetése és működése érdekében alapszabálytervezetet készít, melynek elfogadása valamennyi létesítendő gazdatiszti körnek ajánlatná.

Hát ez igen szép eszme és bátran elmondhatjuk, hogy az egyesület fején találta a szöveget. Sok gazdatiszt kollégámmal tárgyaltam ez ügyben s valamennyienk az volt a véleménye, hogy ilyen körök létesítése volna a legelső feladatunk, mert a gazdatiszti érdekek nem eléggé való fejlesztésének legfőbb gátja az, hogy nem ismerjük egymást, nem veszünk egymásról tudomást.

Mondok erre egy példát. Vidékünk egyik gazdatisztjének eszébe jutott, hogy a folyó farsang alatt egy gazdabált kell központunkban (Hatvanban) rendezni, melyre itt jó talaj kínálkoznék, mert az intelligencia vágyik egy szebb mulatságra. Elhatároztuk, hogy ha már mulatunk, mulassunk a magunk céljára, nyugdíjintézetünk alapvagyonának gyarapítására. Összehívtuk az alakuló gyűlést és elbámultunk, hogy hányan vagyunk ezen a vidéken, hogy

mennyien gyűltünk össze: igaz, hogy hárman sem ösmertük egymást, de valamennyien meggyeztünk abban, hogy a cél nagyszerű. Megtartottuk a mulatságot s végeredményképen elég tekintélyes összeggel járultunk ügyünk előbbreviteléhez.

Mi ebből a tanulság? Az, hogy ha komolyan fogunk a dologhoz, mindent keresztül lehet vinni; hogy csak egyesülnünk kell és azonnal ugyaszóiván magától megy a dolog. Csak legyen, aki a mozgalmat megindítsa s legyen, aki az erőket összetartsa és a siker el nem marad.

A legfőbb kérdés, ami ilyen körök létesítésénél felmerül, a pénz kérdése; honnan vegyük hozzá a pénzt? Hát erre is meglehetősen adni a feleletet. Kövessünk el mindent, kereszünk fel minden alkalmat, hogy némi kis tőkéhez juthassunk. Bocssunk ki vidékünkön egy aláírási ívet, járuljon a kezdet nehézségeinek leküzdéséhez mindegyik annyival, amennyivel bír. Azután a gazdatisztnak az állása természetéből sok olyan alkalma nyílik, amikor valamiskével gyarapíthatja az alakulandó vagy már megalakult kör vagyonát; az üzletekben, ahol vásárol, kiköt bizonyos százalékot a kör javára; ez nem zsarolás és a birtokos érdekeinek sem a szem elől tévesztője, hanem jogos kívánság, mely a birtokosnak nem árt, gazdatisztjének pedig sokat használ.

Ami a megalakulást illeti, az aligha ütközhetik nehézségekre. A helyiség kérdése megoldható akként, hogy valamelyik vendéglő egy szobáját lefoglaljuk a magunk számára s a vendéglős szívesen adja, mert némi forgalomra számít. Egy-két lap is kikerül innen-onnan, mert tapasztalatból tudom, hogy az egyes lapok szívesen engednek át egy példányt ilyen kezdődő egyesületnek, mert ez neki egyrészt jó reklám, másrészt reméli, hogy a megszokás után előfizetünk reá. A többi azután magától megy, kivált ha a gazdatiszti körbe sikerül a földbirtokos, bérlő, kereskedő és hivatalnokai szóval minden társadalmi osztályból néhány tagot toborzani.

És megindul a működés, melyből kell hogy boldoguljunk fakadjon. Lássunk tehát munkához, köszörüljük ki a régi esorbát és hozzuk helyre most, amit oly sokáig oly nagy kárunkra elmulasztottunk. Ne csak az önmagunk javát nézzük, hanem mindnyájunk hozzájárulását, mert a mi baj minket mama elkerült, az holnap utólról s késő banat, ha nincs kezünkön hirtelen segítség.

Christélyi Béla.

Számítsunk.

A mai gazdasági világrend a számítás alapszik.

Számítás nélkül nemcsak a kereskedő s az iparos, hanem a gazda sem boldogulhat s az anyagi boldogulás egyedüli titka sok esetben csak a helyes számításban rejlik.

Mert ne feledjék el, hogy a mezői gazdálkodásnak csak közvetett célja a termelés, azaz javak előállítás, közvetlen célja pedig a *jövedelemszerzés* s ha a termelés terén bármily fényes eredményeket érünk is el, ha ezzel karöltve nem jár a megfelelő jövedelem, gazdálkodásunknak rendszerint bukás a vége.

Tiszti kezelés alatt álló birtokaink tulajdonosai ritka kivétellel birtokaik jövedelmére rá vannak utalva s azért csak természetesen kell találnunk azt, hogy *tisztjeik működését nem a termelés terén elért eredmények szerint, hanem a beszállított jövedelem szerint bíráljuk el*, amiben különben is a valóban *okszzerű gazdálkodás* kritériuma rejlik.

Ha a jövedelmi eredmények a birtokos igényeit ki nem elégítik, akkor vagy a gazdálkodási rendszer változtatása, vagy a birtok bérbeadása ennek természetesen követelménye s mindkét esetben az alkalmazott tiszték az áldozatok s minthogy ezen áldozatok száma

napról-napra nő, ezek érdekében óhajunk szót emelni.

A szolgálat biztosítására nem ismerünk alkalmasabb módot, mint ha a tiszt megdöntetlen számadatok alapján igazolni tudja, hogy a reá bizott vállalatban fekvő tőkét kellően kamatoztatta.

Ezzel egyúttal javadalmazását meg is szerezte magának, mert habár a birtok tulajdonosa fizeti is őt, ez a fizetés nem csökkenti a tulajdonos jövedelmét, holott abban az esetben, ha a gazdaság jövedelme meg nem felel, a tiszt javadalmazása a tulajdonos terhére esik.

Ezen követelménynek azonban csak rendszeres számvitel mellett lehet eleget tenni, mert a gazdaság jövedelme nemcsak a birtokosnak szállított jövedelemből áll, hanem a tett befektetésekből eredő vagyongyarapodás is ide tartozik s ezt számvitel nélkül kimutatni lehetetlen.

Ezen körülmény pedig különösen elhanyagolt birtokok korbahozatalánál, illetve új belterjesebb üzemrendszerre való áttérésnél felette fontos, mert mindkét esetben rendszerint tetemes befektetésre van szükség s ha a kezelőtiszt ezt a tőkét a folyó jövedelemből kénytelen megszerzeni, ami nagyon gyakran így van, akkor a tényleg beszállított jövedelem nem lehet megfelelő s így ebben a körülményben keresendő a tulajdonos elégedetlenségének oka.

Ezt megelőzendő a reorganizáció megkezdése előtt lehető részletes költségeloirányzat készítenő a befektetések tökeszükségletéről s csak ha ennek fedezetéről gondoskodva van szabad a reformokra áttérni. Különben előfordulhat, amint tényleg előfordult, hogy az istálló elkészülte után a beállítandó állatállomány beszerzéséhez hiányzott a tőke.

De még ez sem elegendő, hanem ezzel kapcsolatban lehető részletes *jövedelmi előirányzatok* is elkészítenők, még pedig külön az átmeneti évekre s külön a végleges állapotra vonatkozó, mivel a gazdaság rekonstrukciója nem azonnal, hanem csak 2-3 év múlva hozza a várt gyümölcsöt s így a kezdő tisztet nem érheti a vád, hogy ime a befektetések megtörténtek s jövedelem még sincs!

Rosszul jövedelmező birtokokért pedig a felelős tiszt legelső feladata kipuhatolni azt, hogy léteznek-e módok a jövedelem emelésére vagy sem? Mert tényleg léteznek oly nagyobb uradalmi birtokok is, melyek vagy silány, s egény földjeik vagy a birtok rossz tagozata, illetve kedvezőtlen közgazdasági fekvésük miatt egyáltalában *nem jövedelmeznek*, vagy legalább megfelelő jövedelmet nem szolgáltathatnak.

Ilyen birtoknál könnyen megcsik, hogy a csekély jövedelem rá megy a tiszt fizetésére és a birtokosnak nem jut semmi, minélfogva ilyen birtok tisztii kezelését legfeljebb a jövedelemre nem reflektáló birtokos nem engedheti meg magának s mivel ez nagyon is kivételes eset, legjobban az ily birtok bérbe- vagy eladása által a tarthatatlan állapotnak véget vetni.

Ha pedig nem a birtok természetes állapotában, hanem ezek hiányos felszerelésében, de különösen hibás kezelésében rejlik az elégtelen jövedelem oka, akkor mindenképp előtér a jövedelmet csökkentő intézkedések kiderítendők.

Előfordult például, hogy az igásfogatok száma elegendőnek, a cselédek létszáma soknak látszott s a földek kulturállapota még sem felelt meg, mivel az igásállatok erőbeli állapota felette fogyatékos volt. A baj oka tehát a gyenge s rosszul tartott igásállományban rejlett, mert előre kimondatott, az ökröknek nem jár abrak. Erősebb s fiatalabb ökrök beállítása, azok bővebb takarmányozása és a cseléd létszám apasztása folytán teljesen megváltozott a helyzet, az igásró költsége apadt s a munkák mégis jobban lettek elvégezve, mint azelőtt.

Sok gazdaságnak további hibája, hogy a rendszerbe nem illő növények természetét erőltetik, hogy trágyaszegény gazdaságban repcét termesztenek, homokos földön a búzát, agyagon az árpát erőltetik s így megfelelő terméseket el nem érhetnek, holott a rendszerbe jobban illő rozs esetleg sokkal jobban beválna.

A rosszul jövedelmező gazdaságok legfőbb s legáltalánosabb rákfeneje azonban, hogy nem rendelkeznek elegendő trágyaerővel s hogy a követet növénytermesztési rendszer a trágyázással nem áll arányban. Egy-egy trágyázás után 6-8 növény is következik s aztán csodálkoznak azon, hogy a silány átlagtermések a természetesi költséget is alig fedezvén, elégtelen a jövedelem.

Ilyen esetekben csak vagy kimelölőbb növénytermesztési rendszer alkalmazása vagy a trágyaemelés fokozása által lehet a bajon segíteni s a helyes kalkuláció feladata, hogy a követendő irányt kipuhatolják.

A legtöbb esetben az utóbbi módozat fog célra vezetőbbnek bizonyulni, de csak akkor, ha a megszerzendő trágyához olcsó módon juthatunk s itt megint az előszámításhoz kell folyamodnunk annak kiderítésére, hogy milyen állattartási ág felkarolása s milyen tartási irány követése mellett elérhető a cél legbiztosabban? Minthogy pedig e téren is sok ut vezet Rómába, általánosságban csak annyit kívánunk kiemelni, hogy bármely állattartási irányt karoljunk is föl, *belterjes tartás s bő takarmányozás nélkül* célunkat rendszerint nem fogjuk elérni s épen ezen okból kiváló gond a takarmánytermesztés szervezésére s különösen arra fordítandó, hogy állatainknak jó s olcsó takarmányt juttassunk, ami sok esetben minden különös befektetés nélkül is elérhető s mindazáltal a termelt trágya olcsóbbítását vonja maga után. Pedig olcsó trágya a jövedelmező növénytermesztés elengedhetetlen előfeltétele.

Ha így eljárva a multhoz képest sikerült és kedvezőbb termelési és jövedelmi eredményeket elérünk, emellett sem szabad megállapodnunk, hanem gazdaságunk folytonos előbbrevitelét szem előtt tartva, iparkodjunk minden fontosabb növény- és állattermelési ág jövedelmezőségének alakulása iránt konkrét számadási adatok alapján készült kalkulációk utján tájékozást szerezni, az ily módon nyert adatok pedig évről-évre a *gazdaság statisztikai naplóba* bevezetendők.

Ez a napló kell, hogy tartalmazza a gazdasági terület alakulását a művelési ágak szerint feltüntetve, az egyes növényeknek szánt területet, az egyes növényeknél elért holdankénti terméseredményeket lehetőleg forgók szerint felüntetve, szintugy az összeredméseket, továbbá az elért eladási árakat, szintugy az egyes állattenyésztési ágak termelési eredményeit (tej, gyapju stb.) az utánuk befolyt jövedelmet, a főbb kiadási rovatok u. m. adó, biztosítás, cselédbér, napszám, épületfenntartás, gépfenntartás, ügyvitel stb. évi összegeit s végül a zárszámadás végösszegeit.

Ha ezt néhány éven át lelkiismeretes pontossággal folytatjuk, gazdaságunk üzemi eredményeiről nemcsak kitűnő áttekintést nyerünk, hanem módunk nyílik annak kipuhatására is, hogy az egyes üzemek minő arányban járultak a jövedelemhez, hogy rosszul jövedelmező ágaknál hol rejthet a baj oka és a természetesi költségek alkotó rovatoknál hol lehetne megtakarításokat tenni?

Ilyen gazdaság-statisztikai naplóra a birtokát személyesen kezelő nagyobb birtokosnak is szüksége van, mert aki e tekintetben csakis emlékezetére bizza magát, könnyen végzetes hibát követ el; a kezelő tisztre nézve azonban még más szempontból is fontos e napló, azért t. i., mivel ennek segítségével egyrészt intézkedéseinek helyességét szakszerűen igazolhatja, másrészt az üzemenvezetés módosítására vonatkozó javaslati megokolására az adatanyagot itt nemcsak készen találja,

hanem ép ezen adatok összevetése által ilyen javaslatokra rá fog vezetettü.

Mint hogy pedig ilyen gazdaságstatisztikai napló vezetése nagyobb munkát nem okoz, amennyiben ebbe csak a számadások végeredményei vezetettek be, a bevezetésre pedig a téli időszak rendszerint elegendő alkalmat nyújt, a hivatásuk teljes betöltésére törekvő kezelő tiszteknek ezen eddig kevés gazdaságban alkalmazott intézkedést saját állásuk és jövőjük biztosítása érdekében különös figyelmébe ajánljuk.

Hensch Árpád.

A gazdatiszt jog- és törvényismerete.

A szakképzett gazdatiszt sokoldalú tudásának felettlényes kiegészítő részét képezi a jog- és törvényismeret, értve az alatt jelesül azon jogszokások és törvényes rendelkezések ismerését, amelyek a vagyoni dolgokban, a mezői gazdálkodásban és a mezőgazdasági üzemből előforduló jogeseteket érintik.

Amint áll az, hogy a jog- és igazságérzék már magában véve felér egy meg nem írott törvénykönyvvel, ép úgy viszont vitán kívül áll az is, hogy a törvények ismerete fokozottabb jog- és igazságérzékkel fejleszt, ami a közéletben nemcsak fölöttébb becses előny, de különösen a modern gazdatisztra nézve működése sikerének egyik előfeltétele.

Nemcsak szükséges és előnyös tehát, hogy a gazdatiszt tudása törvényeink minél bővebb ismeretére is kiterjedjen, hanem elmaradhatlan kellék is egyszerűen reá nézve az, hogy jogismerete annyira tökéletes legyen, hogy minden egyes jogesetből a helyes és logikus legalis konkluziókat levonni tudja, hogy ehhez képest irányítván eljárását és magának helyes jogalapon nyugvó törvényes álláspontot biztosítsa.

A nélkül, hogy e tekintetben rekriminálnék, abban a hiszemben vagyok, hogy a gazdatiszti osztály tagjainak nagyrésze tudásának ebben az irányban való fejlesztésére nem fordít kellő gondot s a jogi ismereteket olyan tudománynak tartja, mint amelyre csakis a hivatásos jogásznak van szüksége, gazdásznak legkevésbé. És itt rejlik a keresett nagy hiba, abban, hogy a gazdatiszt a jog- és törvényismeretet magára nézve — az ő működési körére — nézve, teljesen megfigyelhetőknek, sőt fölöslegesnek képzei és tartja, mert hiszen — ugymond — ha ilyen dolog előfordul, hát ott van az ügyvéd.

Helyes, jól van az, ha oly jogi esetről van szó, amikor jogi, ügyvédi segílyre tényleg szükség van, akkor igenis forduljunk ügyvédhez, a jogi segílyhez; de akkor ám mindjárt nem pedig a midőn már későn van, vagy a mikor már beállott a „periculum in mora” és az ügyvéd is alig képes a sikeres jogi segílynyújtásra. Rendszerint pedig úgy szokott lenni, hogy mindig akkor vétetik csak igénybe az ügyvéd közbenjötté, a mikor már ő sem tudja módját ejteni a kár vagy veszteség megakadályozásának és beállott a jogvesztés; ilyenkor aztán szidjuk az ügyvédet, gáncsoljuk a törvényeket, de eszünkbe nem jut a baj szülőforrását magunkban keresni; pedig ha ezt tennők, csakhamar ráakadnánk erre abban, hogy jog- és törvényismeretünk hiányos és halvány sejtelmünk sincs arról, a miről már az általunk képviselt vagyoni érdekek kellő védelme szempontjából is a kellő érzékkel és tudással kellene bírunk.

A gazdatiszt körül pedig ugyszólván nap nap után lépten, nyomon fordulnak elő jogi természetű dolgok és oly események, ténykörmények, a melyek sok okot adnak arra, hogy a törvényismeret elsajátítására ösztönözzék.

Sokan bizonyára azt fogják minderre mondani, tulsz az, egy gazdatisztól univerzu-

mot kívánni; a gazdatiszt nem lehet mezőgazda, erdősz, állatorvos, kereskedő, kupecz, fináncz meg sok egyében felül még jogász is legyen; nos igen, ezt magam is értem, hogy azt a sok tudást csak egyesektől lehet megkivánni, azt azonban, hogy a gazdatiszt jól kifejlesztett jogi érzék mellett a törvények elemi általános ismeretével bírjon, ezt az intelligens modern gazdatisztól elannyira el lehet várni, hogy szinte képzettségének egyik előfeltételét kell hogy ez képezze. Arra a gazdatisztra, a ki például önállóan kezel valamely birtokot, annak a birtoknak kezelését nyugodt lélekkel rá sem is lehetne bízni, a ki a törvények ismeretében teljesen járatlan, mert ez a járatlanság sokszor igen káros következményekkel járhat a birtokra vagy a birtokosra.

Annyit tehát tudnia kellene feltétlenül a gazdatisztnak törvényeink felől, a mennyit tudni szükséges ahhoz, hogy egy jogeset első fázisaiban önállóan is védekezni vagy eljárni képes legyen. Vagy hogy az ügyvéd segílye nélkül is el tudja járni oly aprólékos egyszerű dolgokban, a mihez jogi segílyre szükség egyáltalán nincsen.

Például egy egyszerű és mindennapi dolgot említve, ismernie kellene a telekkönyvet, — ismernie a nyilvankönyv alakját, berendezését, a bekebelezések sorrendjét, megismerni tudnia a telekkönyvi tényleges állapotot feljegyzések (plombirozások), széljegyzések fontosságát, — módját tudnia a vonatkozó ügyiratok felkeresésének stb., ezek oly dolgok, a melyeket egy kis gyakorlattal könnyen megtanulhat s amelyekhez ügyvédre nincs feltétlenül szüksége. Ott van továbbá az urbériségről szóló törvény és az urbériség eltörlésével bekövetkezett birtokrendezési eljárás, a különböző földváltások ezek is mind olyan dolgok, a melyek az ország nagy részében még ma is aktuálisak és megkövetelik, hogy az idevágó törvényes rendelkezéseket a gazdatiszt ismerje, tudja; — de ott vannak a közigazgatásra vonatkozó törvények, amelyekre nézve a gazdatiszt szintén nagyon közvetlenül van érdeke. És ott van az 1879: XXXI-ik. az 1890: XIII-ik, az 1894: XII-ik, az 1895. XLVI és 1899: XLIX. t. c. zikk, amelyekben sok olyan dolog van érintve, amelyek a gazdatiszt működési körében mozgó ügyesetekre vonatkoznak s a melyekben gazdatisztnak elég jártassággal kellene bírnia.

Nem tulsz az, hanem való igaz tény, hogy valamely birtok külsejéről, látásáról meg lehet mondani, hogy az azt kezelő gazdatiszt némely a törvényes rendelkezéseket ismeri és respektálja-e vagy sem; s hogy ezt közelebbről megvilágítsam, felhozom példának azt, hogy valamely községben a jegyző elég jó lábon él a gazdatiszttal, egyik is ép úgy mint a másik éppen nem sokat törődik azokkal a törvényes rendelkezésekkel, amelyek szerintük nagyon kicsinyes és felesleges dolgokkal foglalkoznak; — itt azután az utakon, — az elburjanzott rácszövényen, a tisztátalan beiszaposodott vagy bedőlő árkokon, — kötetlen vízmosásokon stb. bizony nagyon is meglátszik ez mindjárt első ötletrre. És ebből az eléggé fontos „csekélységek”-ből bizony rendszerint nagyon találó következtetéseket lehet levonni a gazdatisztnak intelligenciájára, törvényismeretére és rendszeretetére.

Kérdem, vajjon hány helyen történik meg a törvényben előírt módon a kártékony rovarok, állatok és növények irtása, hány helyen jár elől a gazdatiszt jó példával ilyen és egyéb oly teendőknél, a melyek elhanyagolása nemcsak az általa kezelt birtokra, hanem a községi lakosságra nézve is érzékeny károkat szülhet.

A gazdatisztnak a jegyzővel fentartott jó viszonyt nem azért kellene keresnie, hogy az neki a törvényelőírta dolgokban konzessziókat adjon, a miáltal azután a község jegyzőjének tekintélye és az általa képviselt törvény ereje is szenved és török meg azon a közömbös

nembánomságon, amely rossz példából erőt vesz a népen is, hanem ellenkezőleg jó példát mutatva nem csak azt kellene lelkiismeretesen megtennie, a mit a törvény megszab, hanem ennél jóval többet is, amit ugyanis az észszerűség, rendszeret és a gazdasági fejlődés utainak egyengetése kívánatosá és szükségessé tesz.

Használja fel a gazdatiszt téli nyugalmasabb szabad idejét arra, hogy a törvénykönyvekkel is egykissé foglalkozzék — legalább azokkal, a melyek reá nézve fontosak — egy kis jóakaratu érdeklődéssel olvasgatva azokat, tapasztalni fogja csakhamar, hogy ez nem is olyan nagyon száraz tudomány, hanem eléggé érdekes és fontos annyira, hogy afölött elmélkedve abból tudást merítsen és szellemi tőkét igen jól értékesíthetően gyarapítsa. És ha lelkiismeretesen fogja tanulmányozni azokat a törvényeket, amelyeket neki amugy is feltétlenül tudnia is kell, nagy meglepéssel fogja tapasztalni azt, hogy jogérzéke, de igazságérzéke lélektanilag is nagyon gyarapodott, ami ismét ténykedéseinek nemesebbé alakulásában fog nyilvánulni és észrevehetőleg üdvös eredményeket szülni.

A törvényismeretre ugyszólván mindennap rászorulunk, áldozunk tehát szabadidőnkől valamennyit arra is, hogy a törvény- és jogismeretekben egy kis jártasságot szerezzünk magunknak.

Z. J.

Földbirtokosok figyelmébe.

A Gazdatisztek Országos Egyesülete irodájában sok állást kereső gazdatiszt van előjegyezve, kiknek bizonyítványmásolatai és egyéb okmányai is rendelkezésre állanak. Tisztelettel kérjük a gazdatisztek alkalmazni óhajító földbirtokosokat, hogy bizalommal egyesületünkhez fordulni sziveskedjenek, amely készségesen és teljesen díjtalanul ajánl megfelelő gazdatisztek. Az előjegyzett gazdatisztek bizonyítványmásolatai az egyesület irodájában megtekinthetők, illetve betekintés végett az állást betölteni óhajító földbirtokosoknak bérmentesen megküldetnek.

Ügyvezetőség.

Tagdíjnyugtázás.

Az 1901. évre tagdíjait január 19-től február 21-ig beküldötték: 10 koronát: Ács Sándor, Albisi Ákos, Adamecz Imre, Bácsi Béla, Banke Antal, Balázsovich István, Beer Vilmos, Berger E. V., Békeffy Elek, Benkovich Géza, Bendekovich Sándor, Bogdán Miklós, Csekey János, Gellay Antal, Gósz Vilmos, Gyuris József, Haják Gyula, Ivánszky Jenő, Kandus Ferenc, Klapetek Ferenc, Kappel Károly, Kiss Pál, Klein Sándor, Krottendorfer József, Kotschy József, Koszó Ádám, Lepényi Pál, Merényi Ferenc, Meszlény Albert, Molnár János (F.-Halom), Molnár Gyula (Pta.-Álag), Perő Károly, Petrányi Lajos, Póka Antal, Pöschl Antal, Pivonkay Béla, Rónay Pál, Schmid Oskár, Suba József, Simonek Károly, Schuszték Imre, Schlicher Tivadar, Schröder Ernő, Schlesinger Adolf, Schwarzer Jenő, Stiehlutner Károly, Spitzer Elek, Szaff Kálmán, Széll Ferenc, Szemethy Elemér, Szungy Gábor, Szungy Mihály, Thanhofer Ferenc, Takács Emil, dukai Takács Zoltán, Tóth István (Tápió-Szt.-Márton), Vargha Sándor.

5 koronát beküldötték: Bolemann Jenő, Fördös Gyula, Győre József, Hirschenhauser Gyula, Huszár Imre, Koós Gyula, Kovács Viktor, Kertész Kálmán, Sánta András, Szántó Sándor, Tóth Ferenc, Votisky Elemér.

Hátralékot fizettek: Ács Sándor 5, Fleischer János 10, Luczay Albert 10, Mészáros Lajos 10, Rosztóczy 10, Tóth Lajos 10 koronát.

1902-re 5 koronát beküldött Ács Sándor.

Országos gépész-egyesület szakavatott gépészeket minden időben felvesz és elhelyez. Közlönye: „Magyar Gépípar” évi előfizetési ára 8 korona, Budapest, VII., Akácfa-utca 3. sz.

Az orsz. magyar gazd. egyesület tulajdona.

E

Az Orsz

A

Országos azaz esztartandó

1.

talása.

2.

3.

4.

5.

megállap

6.

7.

8.

nek meg

9.

Bü

Az

16-ig bekl

Dunyas J

Hugó. Gé

Mihály. L

Nagy Mikl

Sántavy J

István. Sz

Thury Lás

5 k

Ernő. Bör

Hátr

István 10

selam Józ

Hód

Gazdas

(J.

jogviszont

a Felsőg

Hogy mik

fosan nem

nem kesh

lésgyi m

szorosabb

vénynevel

nyára kés

A sz

oldotta m

gazdatiszt

jelölt meg

fűzött vá

sorban a

nalmát a

kérdést. n

is s nem

dést sem.

Ezen

nagy jelen

után több

a törvény

megeléged

kaptunk.